

ವಿಕಾಸಮುಖೀ ಮಾನವ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಮುಂಬೆಳಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವರಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗಳೇಶರಾಯರೂ ಒಬ್ಬರು. 'ಹಕ್ಕಿಯ ಜಗತ್ತು' ಎನ್ನುವುದು ಅವರದೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಕವಿತೆ. ಹಕ್ಕಿಯೊಂದರ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಪನೆ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಗೊಳ್ಳುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹಕ್ಕಿಯ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಕವಿತೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಭಾವದಿಗಂತ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಧಿಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನೂ ಈ ಕವಿತೆ ರೂಪಕಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.) ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಮಾಗಿರುವ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ ತಾನು ಹಾದು ಬಂದ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಳುತ್ತದೆ: 'ಮೊದಲು ಪುಟ್ಟ ಮನೆಯೊಳಿದ್ದ; ಸುಖದ ನಿಧಿಯಿಂದ ಲೆದ್ದೆ ಜಗವು ನನಗೆ ತೋರಿತಂದು, ಸಣ್ಣ ನೀಲ ಬುರುಡೆಯೆಂದು...' ಮೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗೆ ನೀಲಿ ಬುರುಡೆಯಂತಿದ್ದ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಆವರಣವಷ್ಟೇ ಜಗತ್ತು, ಅದರಾಚೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ಅದು ಕಂಡಿದ್ದು ಹುಲ್ಲು-ಕಸ-ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಗೂಡು, ಈಗ ಆ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಗೂಡೇ ಜಗತ್ತು ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಗೂಡಿನಲ್ಲೇ ತಾಯಿಯ ಆರೈಕೆ ಪಡೆದು, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಕ್ಕಿ ಮರಿ, ಒಳಗಿನ ಯಾವುದೋ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಯುತ್ತಾ, ಗೂಡಿನಿಂದ ಹಾರಿ, ಮರದ ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಆ ಕೊಂಬೆಯಷ್ಟೇ ಜಗತ್ತು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದ ಹಕ್ಕಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರ ತೊಡಗಿದಾಗ- ಅದಕ್ಕೆ, ಈ ಜಗತ್ತು ತಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ನೀಲಿ ಬುರುಡೆಯಲ್ಲ, ಹುಲ್ಲಿನ ಗೂಡಲ್ಲ, ಮರದ ಕೊಂಬೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವಾಯಿತು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಗತ್ತು ಎಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಏನು- ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅದನ್ನು ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಇದು ಆ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯಲ್ಲಾದ ಭಾವ ವಿಕಾಸದ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟ. 'ಜಗವ ನೇನೆ ನೆಂಬೆ ನಾನು? ತಿಳಿಯದೆನೆಗೆ...' ಎಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಬೆರಗಿನ ಉದ್ಗಾರವೇ ಮನುಷ್ಯನದೂ ಕೂಡ. ಈ ವಿಶ್ವದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು

ದಾರ್ಶನಿಕರೂ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೊನೆಗೆ ತಲುಪುವುದು ಇಂಥ ಶೇಷ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ, ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಇಂಥ ಚಲನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯ 'ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ ಸ್ಥಿತಿ'ಯಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ, ಸಾಹಸ ಮನೋಧರ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಭಾವದಿಗಂತವನ್ನೂ, ವೈಚಾರಿಕ ವಲಯವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ತಾನು ಕಂಡಿದ್ದಷ್ಟೇ ಸತ್ಯವಲ್ಲ, ಅದರಾಚೆಗೂ ಏನೋ ಇದೆ- ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ 'ಸದ್ಗತ'ವನ್ನು ಮೀರಿ, ಮೇಲೇರುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೂ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ; ಪ್ರಗತಿಯ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಆತನ ಚಲನಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಆತ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಂತದಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನೇರಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂಬ ಸತ್ಯ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಆತ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತು ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ. ಪ್ರಗತಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಹೆಜ್ಜೆ, ಕೃಷಿಯಿಂದಾಗಿ ಪಶುಪಾಲನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು; ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಲೋಹಗಳ ಬಳಕೆ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಲೋಹಗಳ ಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ಜೀವನ ಸಮುದಾಯ, ಸಮಾಜ, ಸರ್ಕಾರ- ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮೊಳೆಯಲು ಪ್ರೇರಣೆಯುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ- ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮೇಣ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಆದಿಮಾನವ ಅಧುನಿಕ ಮಾನವನಾಗಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.

ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸಮುಖೀ ಚಲನೆಗೆ ನಿಲುಗಡೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. 'ಜಗವ ನೇನೆ ನೆಂಬೆ ನಾನು? ತಿಳಿಯದೆನೆಗೆ...' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯ ಮರೆಯುವಂತಾಗಿಲ್ಲ!

■ ವೈನತೇಯ

★ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾಲೆಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಮಳೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಬಿತ್ತನೆಯೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದಂತಹವೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಾಡಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಆದರೂ ಎಲೈ ಮೋಡವೇ, ಇವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಕೇವಲ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವೆ! ಇದು ಉಚಿತವೇ? ಇದು ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಕೊಬ್ಬಲ್ಲವೆ?

-ಭಾಮಿನೀ ವಿಲಾಸ

★ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಶುಲ್ಕವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಲೋಭದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

-ಮನುಷ್ಮತಿ

★ ಕ್ರೋಧ ಬರದಂತೆ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪಡದೆ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನ- ಅಪಮಾನಗಳಿಗೆ ಜಗ್ಗದೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಪ್ಪುದಾರಿ ತುಳಿಯದಂತೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

-ಮಹಾಭಾರತ

ಮಾತೇ ಮತ್ತು

★ ಪ್ರಜಾವಿರೋಧಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾಜನನ್ನು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕೆಟ್ಟಹಾವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹೊಡೆದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

-ರಾಮಾಯಣ

★ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ನೀರೆರಚುವುದರಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ. ಬೇರಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಗುವಂತೆ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

-ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ

★ ಹೆದರಿಕೆ ಸದಾ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

-ಎಮರ್ಸನ್

★ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡು. ಕೂಡಲೇ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮಾಡು.

-ಅಜ್ಞಾತ

★ ಶ್ರೀಮಂತ ಮತ್ತು ಬಡವ ಇಬ್ಬರೂ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೆ ಇವರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಒಳ್ಳೆಯದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಹಣದ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಡವ ಅದು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ ಎಂದು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

-ಸ್ಟೀಫನ್ ಮಾರ್ಡನ್

★ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರೇಮಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತ ಮತ್ತು ಸುಖಿ.

-ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ

★ ನಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ. ಆದರೆ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ಕುಳಿತು ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದರಿಂದ ಅದು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಎ.ಕೆಂಪಿಸ್

★ ಹೊಗಳುವವನಿಗೆ ನೀವು ಅಯೋಗ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ.

-ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್